

Príloha č. 2 – Zhrnutie pre občanov

Posúdenie účinnosti, hospodárnosti a vplyvu spoločnej podpory z ESF a osobitne vyčlenených prostriedkov na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí

Bratislava december 2015

Operačný program Ľudské zdroje (ďalej len „OP ĽZ“) bol schválený Európskou komisiou vykonávacím rozhodnutím č. CCI 2014SK05M0OP001 zo dňa 9. decembra 2014, v rámci Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Európskeho sociálneho fondu a osobitných rozpočtových prostriedkov pridelených na iniciatívu na podporu zamestnanosti mladých ľudí v rámci cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti na Slovensku. OP ĽZ sa realizuje v programovom období 2014 – 2020.

Na Slovensku prebieha implementácia Iniciatívy na podporu zamestnanosti mladých ľudí (ďalej len „IZM“) v súlade s OP ĽZ v rámci Prioritnej osi 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí (ďalej len „PO 2“). Jej prioritou je trvalo udržateľná integrácia mladých ľudí, najmä tých, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, na trh práce, taktiež mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a mladých ľudí z marginalizovaných komún, vrátane vykonávania systému záruk pre mladých ľudí. Výsledkami PO 2 je zníženie miery neaktivity mladých ľudí do 29 rokov, zvýšenie zamestnanosti a zamestnateľnosti mladých ľudí, osobitne mladých s nízkou kvalifikáciou a dlhodobo nezamestnaných a zavedenie nových alebo inovatívnych foriem podpory mladých s cieľom ich vzdelávania, hľadania zamestnania alebo stáže.

So zreteľom na vyššie uvedené sa na národnej úrovni zavádzajú opatrenia, ktoré majú prispieť k realizácii týchto cieľov.

Situácia mladých ľudí na trhu práce

Nezamestnanosť mladých ľudí vo veku 15 - 24 rokov dosahovala v uplynulých rokoch nadpriemerné hodnoty. V roku 2012 bola miera nezamestnanosti 34,0% a jej podiel na celkovom počte nezamestnaných bol 20,0%. Vplyvom prijatých aktívnych opatrení trhu práce a projektov na národnej úrovni sa aktuálna miera nezamestnanosti mladých ľudí pohybuje na úrovni 23,2%.

Aktívne opatrenia trhu práce

K zvyšovaniu zamestnanosti a aktivácie mladých ľudí prispievajú aj aktívne opatrenia trhu práce podľa zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o službách zamestnanosti“).

Sprostredkovanie zamestnania (§ 32)

Sprostredkovanie zamestnania je činnosť zameraná na vyhľadávanie pracovného miesta a ponúkajúce vhodné zamestnanie uchádzačovi o zamestnanie (ďalej len „UoZ“), záujemcovi o zamestnanie a občanovi na území Slovenskej republiky a v členských štátoch Európskej únie a vyhľadávanie a ponúkajúce vhodné zamestnancov zamestnávateľovi.

Výsledkom sprostredkovania zamestnania je vznik pracovného pomeru alebo obdobného pracovného pomeru.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce (§ 44)

Vzdelávanie a príprava pre trh práce je teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ alebo zamestnanca, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia UoZ vo vhodnom zamestnaní alebo na účel udržania zamestnanca v zamestnaní. Pri určovaní obsahu a rozsahu vzdelávania a prípravy pre trh práce sa vychádza z doterajšej úrovne odborných

vedomostí, zručností a schopností UoZ a zamestnanca tak, aby boli účelne využité pri získavaní nových odborných vedomostí, zručností a schopností.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46) je súčasťou ponuky ďalšieho vzdelávania v rámci Záruky pre mladých ľudí v SR a preto sa mu podrobnejšie venujeme v ďalšej časti tohto zhrnutia.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 49)

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „úrad“) môže poskytnúť príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti UoZ, ktorý bol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, a ktorý bude samostatne zárobkovo činnou osobou, ak o príspevok písomne požiada. UoZ, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať nepretržite najmenej tri roky.

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie (§ 50)

Úrad môže poskytnúť príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného UoZ zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru znevýhodneného UoZ vedeného v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada. Príspevok sa poskytuje na úhradu časti celkovej ceny práce zamestnanca.

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti (§ 50j)

Úrad môže poskytnúť príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru na určitú dobu znevýhodneného UoZ, vedeného v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace alebo znevýhodneného UoZ, ak pracovný pomer je dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada.

Príspevok možno poskytnúť zamestnávateľovi, ktorým je

- a) obec alebo samosprávny kraj,
- b) právnická osoba, ktorej zakladateľom alebo zriaďovateľom je obec alebo samosprávny kraj.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51)

Absolventská prax umožňuje získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy v príslušnej skupine učebných alebo študijných odborov. Cieľovou skupinou projektu sú občania mladší ako 26 rokov veku, ktorí ukončili príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvoma rokmi a od jej ukončenia nemali pravidelne platené zamestnanie.

Absolventská prax sa vykonáva najmenej tri mesiace a najviac šesť mesiacov, bez možnosti jej predĺženia a opakovaného vykonávania v rozsahu 20 hodín týždenne. Po skončení absolventskej praxe vydá zamestnávateľ absolventovi školy potvrdenie o vykonaní absolventskej praxe.

Počas vykonávania absolventskej praxe môže úrad poskytnúť absolventovi školy paušálny príspevok vo výške 65% sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu

mesačne na úhradu jeho nevyhnutných osobných výdavkov spojených s vykonávaním absolventskej praxe. Úrad poskytne absolventovi školy náhradu poisťného na úrazové poistenie počas vykonávania absolventskej praxe.

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní (§ 51a)

Úrad môže poskytnúť príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní zamestnávateľovi, ktorý na vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom mladším ako 25 rokov veku vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, alebo UoZ, ktorý je občanom mladším ako 29 rokov veku vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej šesť mesiacov, a ktorí pred prijatím na vytvorené pracovné miesto nemali pravidelne platené zamestnanie, ak pracovný pomer je dohodnutý v rozsahu najmenej polovice ustanoveného týždenného pracovného času a ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada.

Príspevok na vytvorenie nového pracovného miesta (§ 53d)

Za aktívne opatrenie na trhu práce sa považuje aj investičná pomoc na podporu počiatočnej investície formou príspevku na vytvorenie nového pracovného miesta, na ktorú bolo vydané rozhodnutie o poskytnutí investičnej pomoci podľa osobitného predpisu.

Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska (§ 56)

Úrad môže poskytnúť príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku prijme do pracovného pomeru UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím, vedeného v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej jeden mesiac, ak zamestnávateľ o príspevok písomne požiada.

Zamestnávateľ, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný zachovať zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku najmenej dva roky.

Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť (§ 57)

Úrad môže poskytnúť príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na samostatnú zárobkovú činnosť na čiastočnú úhradu nákladov súvisiacich s prevádzkovaním samostatnej zárobkovej činnosti UoZ, ktorý je občanom so zdravotným postihnutím vedeným v evidencii uchádzačov o zamestnanie najmenej tri mesiace, a ktorý bude samostatne zárobkovo činnou osobou prevádzkujúcou samostatnú zárobkovú činnosť na chránenom pracovisku, ak o príspevok písomne požiada. UoZ, ktorému bol poskytnutý príspevok, je povinný samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať na chránenom pracovisku nepretržite najmenej dva roky.

Včasná intervencia a aktivácia mladých ľudí

Systém duálneho vzdelávania

V rámci štrukturálnych zmien vo vzdelávacom systéme a systéme odborného vzdelávania a prípravy bol zavedený systém duálneho vzdelávania (zákon č. 61/2015 Z. z.). Duálne vzdelávanie je systém odborného vzdelávania a prípravy na výkon povolania, ktorým sa získavajú vedomosti, schopnosti a zručnosti potrebné pre povolanie. Vyznačuje sa najmä úzkym prepojením všeobecného a odborného teoretického vzdelávania v strednej odbornej škole s praktickou prípravou u konkrétneho zamestnávateľa.

Podporné opatrenia pre integráciu na trh práce

V súlade s nariadením Európskej komisie a Rady EÚ bola na Slovensku zavedená **Záruka pre mladých ľudí**. Tento pojem sa vzťahuje na situáciu, keď mladí ľudia dostanú kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, učňovskej prípravy alebo stáže v lehote štyroch mesiacov po tom, čo prídu o prácu alebo ukončia formálne vzdelanie.

V SR sa záruka pre mladých ľudí implementuje v **súlade s Národným plánom implementácie Záruky pre mladých ľudí v Slovenskej republike**, ktorý prerokovala a vzala na vedomie vláda SR na svojom rokovaní dňa 5.2.2014. **Implementácia záruky pre mladých ľudí bola prijatá aj Radou solidarity a rozvoja SR**, ktorá 29.1.2014 prijala Spoločné vyhlásenie na jej podporu.

Zavedenie systému záruky pre mladých ľudí je aj súčasťou Národného programu reforiem Slovenskej republiky 2014, ktorý schválila vláda SR uznesením č. 195 z 23.4.2014. Týmto dokumentom bola záruka z februára 2014 aktualizovaná. Hlavná zmena spočívala v tom, že SR v porovnaní s pôvodnou zárukou posunula hranicu z 25 na 29 rokov veku mladých ľudí s podmienkou, že v skupine 25-29 rokov sa záruka bude vzťahovať najmä na dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov) alebo aspoň nad 6 mesiacov v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

Prvým krokom na poskytnutie záruky mladému človeku je registrácia na úrade práce v rámci služieb zamestnanosti.

Ponuka zamestnania

Okrem opatrení uvedených v podkapitole 2.1.2 Aktívne opatrenia trhu práce sa ponuka zamestnania v rámci Záruky pre mladých ľudí realizuje aj prostredníctvom národných projektov.

Národný projekt „Praxou k zamestnaniu“

Projekt je zameraný na prehľbovanie zručností, znalostí a praktických skúseností mladých ľudí do 29 rokov formou mentorovaného zapracovania a praxe u zamestnávateľa, ktorý na tento účel vytvorí pracovné miesto na dobu minimálne 9 mesiacov.

Mentorované zapracovanie mladých zamestnancov bude trvať prvých 3 - 6 mesiacov ich pracovného pomeru, počas ktorých si budú osvojovať teoretické a praktické skúsenosti a zručnosti pod vedením mentora, ktorého určí zamestnávateľ z radov svojich zamestnancov. Dĺžka praxe bude trvať 3 - 6 mesiacov v závislosti od doby mentorovaného zapracovania, pričom zároveň musí byť splnená podmienka zamestnania minimálne počas 9 mesiacov.

Cieľovou skupinou projektu sú UoZ do 25 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a UoZ do 29 rokov vrátane vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov. Príspevok sa poskytne zamestnávateľovi na mentorovanie, na úhradu časti celkovej ceny práce mladého zamestnanca a na úhradu časti nevyhnutných nákladov súvisiacich s jeho zapracovaním a praxou najviac počas 9 mesiacov.

Dňa 14.9.2015 bolo Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny pre tento národný projekt zverejnené vyzvanie na predkladanie žiadostí na poskytnutie finančných príspevkov. Predpokladá sa, že do projektu bude zapojených 16 000 UoZ.

Národný projekt „Úspešne na trhu práce“

Cieľovou skupinou projektu sú UoZ (NEET) do 25 rokov vedení v evidencii UoZ minimálne 3 mesiace a UoZ (NEET) do 29 rokov vrátane vedení v evidencii UoZ minimálne 6 mesiacov.

Aktivitou č. 1 projektu je poskytovanie príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní podľa § 51a zákona o službách zamestnanosti a aktivitou č. 2 je poskytovanie príspevku na podporu vytvorenia pracovného miesta prostredníctvom samozamestnania. Za vytvorenie pracovného miesta v rámci hlavnej aktivity č. 2 sa považuje začatie vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti a jej prevádzkovanie nepretržite najmenej dva roky.

Dňa 18.12.2015 bolo Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny pre tento národný projekt zverejnené vyzvanie na predkladanie žiadostí na poskytnutie finančných príspevkov. Predpokladá sa, že do projektu bude zapojených 11 500 UoZ.

Ponuka ďalšieho vzdelávania

Ponuka ďalšieho vzdelávania je realizovaná v súlade so zákonom o službách zamestnanosti podľa § 46 a § 54.

Vzdelávanie a príprava pre trh práce uchádzača o zamestnanie (§ 46)

Vzdelávanie a príprava pre trh práce (ďalej len „vzdelávanie“) UoZ je v zmysle § 44 zákona o službách zamestnanosti teoretická príprava alebo praktická príprava UoZ, ktorú si vyžaduje jeho uplatnenie na trhu práce a ktorá umožňuje získať nové odborné vedomosti, zručnosti a schopnosti na účel pracovného uplatnenia vo vhodnom zamestnaní. Vzdelávanie v zmysle zákona o službách zamestnanosti nie je zvýšenie stupňa vzdelania.

Vzdelávanie sa realizuje dvomi formami:

- vzdelávanie UoZ zabezpečené úradom
- vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy UoZ

Vzdelávanie zabezpečené úradom sa poskytuje na základe zhodnotenia schopností, pracovných skúseností, odborných zručností, dosiahnutého stupňa vzdelania a zdravotnej spôsobilosti UoZ najmä v prípade nedostatku odborných vedomostí a odborných zručností, potreby zmeny vedomostí a odborných zručností vzhľadom na dopyt na trhu práce a straty schopností vykonávať pracovnú činnosť v doterajšom zamestnaní.

UoZ, ktorému úrad zabezpečí vzdelávanie, je vzdelávanie poskytnuté bezplatne na základe dohody, ktorú uzatvorí s úradom.

UoZ si môže v zmysle § 46 ods. 7 zákona o službách zamestnanosti zabezpečiť vzdelávanie aj z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí UoZ sám individuálne a ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti.

UoZ, ktorý si na základe vlastnej iniciatívy nájde vhodné vzdelávanie, požiadá úrad písomne o schválenie vzdelávania. Ak úrad schváli žiadosť o poskytnutie príspevku, uhradí občanovi náklady na vzdelávanie vo výške 100%.

Ponuka stáže

Ponuka stáže je realizovaná prostredníctvom príspevku na vykonávanie absolventskej praxe (§ 51 zákona o službách zamestnanosti). Príspevok je implementovaný v aktivite č. 1 národného projektu „**Absolventská prax štartuje zamestnanie.**“

Zámerom projektu je podpora vytvárania pracovných miest poskytnutím finančného príspevku zamestnávateľovi, ktorý bez zbytočného odkladu príjme do pracovného pomeru UoZ, ktorý u neho vykonával absolventskú prax podľa § 51 zákona o službách zamestnanosti. Aktivitou č. 1 projektu je poskytovanie príspevku na vykonávanie absolventskej praxe podľa § 51 zákona o službách zamestnanosti a aktivitou č. 2 je podpora vytvárania pracovných miest poskytnutím príspevku zamestnávateľovi, ktorý príjme do pracovného pomeru UoZ najneskôr do 30 kalendárnych dní od ukončenia vykonávania absolventskej praxe.

Cieľovou skupinou projektu sú znevýhodnení UoZ - absolventi škôl podľa § 8 ods. 1 písm. a) zákona o službách zamestnanosti.

Zamestnávateľ je povinný vytvoriť pracovné miesto na dobu minimálne 9 mesiacov, pričom počas 6 mesiacov bude pracovné miesto podporované finančným príspevkom a následne najmenej počas ďalších 3 mesiacov je zamestnávateľ povinný pracovné miesto udržať.

Dňa 18.11.2015 bolo Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny pre tento národný projekt zverejnené vyzvanie na predkladanie žiadostí na poskytnutie finančných príspevkov. . Predpokladá sa, že v rámci aktivity č. 1 bude do projektu zapojených 37 000 UoZ a v rámci aktivity č. 2 sa do projektu zapojí 10 000 UoZ.

Cieľový stav

Slovensko bude pokračovať v zavádzaní nástrojov aktívnej politiky trhu práce v rámci iniciatívy záruky pre mladých ľudí do 29 rokov a na podporu dlhodobo nezamestnaných. Vďaka aktívnym opatreniam trhu práce a národným projektom implementovaným v rámci IZM a Záruky pre mladých ľudí sa úspešne darí znižovať nezamestnanosť mladých ľudí a uľahčovať im prechod zo vzdelávacieho systému na pracovný trh. Pomoc a podporu pri hľadaní zamestnania im poskytujú úrady práce, ktoré na prelomoch rokov 2014 a 2015 prešli výraznou zmenou za účelom lepšieho poskytovania služieb zamestnanosti s dôrazom na personalizovaný prístup, ktorý zohľadňuje všetky individuálne potreby a charakteristiky UoZ.

Prostredníctvom týchto opatrení sa očakáva vytvorenie niekoľko tisíc pracovných miest, ktoré budú ďalej podporovať pozitívny trend v znižovaní nezamestnanosti mladých.

Na základe skúseností z predchádzajúceho obdobia sa v súčasnosti pripravujú ďalšie projekty na zvýšenie zamestnanosti mladých ľudí. Jeden z projektov bude zameraný na vybrané skupiny mladých ľudí do 29 rokov, konkrétne na mladých ľudí so zdravotným postihnutím a na mladých ľudí z detských domov, z krízových stredísk, z reedukačných zariadení, z pestúnskej starostlivosti, z náhradnej osobnej starostlivosti, zo starostlivosti poručníka; po ukončení resocializácie v resocializačnom stredisku; po výkone trestu odňatia slobody alebo bez prístrešia. Cieľom projektu je odstrániť prekážky, ktoré bránia vstupu týmto vybraným skupinám na trh práce.

Ďalším projektom zameraným na trvalo udržateľnú integráciu mladých ľudí na trhu práce je projekt zameraný na podporu začatia podnikania mladých ľudí a vytváranie partnerstiev.